

Forfatter: Torfæus, Thormod

Titel: BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1691-03-28)

Citation: Torfæus, Thormod: "BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1691-03-28)", i *Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)*, Nordisk Forlag, s. 120. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991698-000-shoot-L0019916980000037.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TORFÆUS TIL ARNE MAGNUSSON. [Stangeland] 28. marts 1691. AM. 283, fol., bl. 141 — 49. Asg. Jónssons hånd.

T. opregner sine sidste breve og nævner, at hans kone nu er i bedring. Fortsætter sine kronologiske undersøgelser over året for Islands bebyggelse og slaget i Hafrsfjord, Harald hårfagers regeringsår, kronologien i Færeyinga saga, Jomsvikinge-slaget, samt Olav den helliges regering, hvortil slutter sig et forsvar for sagnhistoriens troværdighed og nogle antikvariske forespørgsler — alt aftrykt i dansk oversættelse af J. Erichsen i Jon Loptsons Encomiast s. 101 —114. med undtagelse af gentagelser fra tidligere breve. Dette er svar på et nu tabt brev fra A. M. af 30/1; brevet fra midten af december er aldrig modtaget. Af visse tidligere breve, som han ser A. M. ikke har modtaget, sendes nu kopi. Endvidere behandles privatforhold (mest kommissioner og forespørgsler). T. specificerer bøger, som ønskes indkøbt på Bartholins avktion, — nogle, som han forrige år bestilte gennem en Bergens-skipper, mistede han, da denne udplyndredes af en kaper; glæder sig over, at A. M. får biblioteket på den nye kirke (d. v. s. univ. bibl.) under hænder; vil gerne vide på hvilke vilkår, og om vilkårene på Borchs kollegium. Omtaler lønningsvanskelighederne og kunde ønske at forpagte en eller anden statsindkomst for derigennem at hæve sin løn. Berører nogle højere udnævnelser, og muligheden af at få Ásgeir Jónsson gjort til stiftsskriver. Vil have forfærdiget et signet med sit våben, en bjørn. Brevet ses at være fortsat endnu 1. april.

Thil Arna Magnuss. aff 28. martii 1691.

Sidann jeg schriffadi þetta ¹, schriffadi jeg yður thil aff 11. jan. oc 28. ejusdem, og þa schriffadi jeg Moth thil um correspondence!, og nu 6. hujus schriffadi jeg yður thil och let franqvera til Caupenhaffn, och sendi þar innan i minnar konu ratification uppa þad glatada breff, hvar um jeg trui þer giorid yðar besta; schriffadi innann i yðar justitiario Vorm thil och bad hann forstrechia yður peninga þar thil. Gud veri loff, hun er nu kominn a fætur afftur, þo hun se echi frisch. Nu er at svara thil yðar breffs. Þa þychiu, sem þer takid upp fyrir Ara froda, visadi jeg yður och dulueradi [!] i P. S. aff 3. 8br. Mitts. 121 argument er svo: Annadhvort schilst su Islands bygging, sem Ari innfærir i sexlanda alldurs ar Haralds harffagra, firir fyrstu reisu Ingolfs og hans vetur vist og bygningar stoffn (þvi eclii helfur hann fært þau veturhus med ser alftur), eda firir þa syslu, þa hann flutti þangad öll buferli; elf fyrer þa systu, sem þer explicerit, þa verdi þer og at consentera, al annus 870, ti 1 hvors Are þetta refererar, see þad annad aar elfter Haffurs fiardar bardaga, þvi sva illustris er sa charactresmus(!), ad islendscher kunna eche annad enn vita, hvad langt fra þeiin lima leid, lil þess Ingolfur flutti alfarit til Islands, og ma þad vera komid fra honum sialfum og odrum landnamsmonnum thil posteros. Vill þa Haffursliardar orrosta halfa stadil a° 868, elf jeg schal admittera Edmundur sie martyrizeradur anno 70, sem jeg þo eehi giore, i hvor vel þer segid allir consentere þad, inobservato, al jeg schrifadi yður thil i fyrra sumar aff 4. augusti, at Bromton seger adrer referere þad thil annum 866, adrir thil 70, Polydorus Virgilius til 71, so þad er æra controversa; þvi ma jeg þa echi rectificera hana efftir Simone Dunelmensi, sem setur sama dag manadarins sem Bromton, nimirum 12. Cal. Xbr., annum indictionis 2d. oc leggur thil diem dominicam, rem memorabilem, sem exaggererar crudelitatem, þo hann fari villt i anno. Þann diem dominicam heffur hann eche lekid upp aff ser sialfum. Kunne þer al finna nochur annar haffi sell annann dag viku, er vel, þo jeg schylde heldur trua, elf þer velleitid, þer mundud linna einhvorn, sem consenterar honum i deginum. So vill þa Haffursliardar orrosta innfalla in annum 867. Vilied þer eche þetta statuera, þa munud þer consentera, al Ari talar um Ingolfs fyrstu reisu, och hun haffi sched a sexlanda Haralds [aldurs eda sietta ¹ regerings aare, og þa haffi Eadmundur verid drepinn. Sio ar þar elfter seger Landnama hann haffi farid at byggja Island; saina segi jeg, þvi hann var þar um vetrinn og dro ut a° 70, enn anno 77 for hann at byggja Island, þad er 7 arum effter liann drog þar fra. Enn hvor vel þessi min 7 ar koma saman vid Landnamu og Flateyarboch, þa vilied þer þo eigi consentera mer þau tvo aff þeim, þvi þer admitterid echi Compendii tvo ar, sem hann vann Uplond. Þpa verdid þer þo nolens volens annal hvori al concedera Island se bygt anno 875 eda 869 eda 870 elfter Ara, sem bader vid mest æslimerum, nemas. 122 þer vilid subverlera, at þad hafi verid hygt tveimur arum effter Haffursfiardar orrosto, enn echi er min, helldur vetus traditio. Nu scholum vid schoda yðar explicationem. Ari seger echi (segid þer), at sextandi vetur alldurs Haralds haffi verid annus Christi 870, helldur seger hann, at Ingolffur haffe i fyrsta sinne farid til Islandz, þa Haraldur var 16 vetra, id est effter hans reikninge 867 eda 868; fam vetrum sidar hafi hann farid þangat afftur, a° sc. 870, þa hann seiger Island hafi tekid til at byggjast. Hvad verdur her aff? Latum hann haffa farid þangad 868 og þad er þad aar, sem Edmundur var drepinn, þa kemst hann echi þangad afftur, þa þad atti at byggjast, a sama aari; enn elf vid latum þad verda anno 70, þa for hann at byggja fmd arinu effter. Latum hann hafa farid þangad fyrst 867; var þar um vetrinn, drog til Nor[egs] 868; tvo aar þar effter kunna eche at reiknast firir fa ar, þriu verda þau at vera i minsta lage. Nu um þau tvo aar, sem jeg segi effter Compendio lidid haffi fra regerings principio thil votum. þer opponerid Snorra, og citerid eche locum, og segid þad se vist, at hann hafi halldid Harald tvitugann, þegar hans liar var schorid, och at hann referere Haffursfiardar orosto til annum 70. Jeg asseqvera þad eche. Enn þad seger hann, at þa liar hans var schorid, hafdi fiad verid oschorid X vetur; þvi neitar einginn, enn þa X vetur reiknar hann fra voto, enn præmitterar mikil gesta til forna, enn definerar ongvann tima, hvad lengi þau vorudu, þvi see eg ongvann certum annum aff honum at concludera, hvorki um Hafursfiardar strid ne Haralds ætatem, helldur gefur hann anleding at trua Compendiis, þvi þau gesta hann uppreiknar eru echi absurda vid þann tima, helldur hallda amicam proportionem; hann kunne og haffa setid i kyrdum nochud, fyrr enn hann bad Gydu. Þer setied Snorri segi, þa Haraldur vard kongur, bardist hann vid alia Upplendinga konga og bad Gidu og for til Þrandheims og þad allt a einu are 860; jeg sie þad eche,

veil helldur öngva certam chronologiam aff honum at fa. Hann seiger, hvad lengi Haraldur harfagri, Eirikur blodox, Hakon Adalsteins fostri, Haraldur grafeldur haffi regerad, enn echi a hveriu ari æræ Christianæ þeir haffve begynt eda endad, og eche setur terminum a qvo madur kann reikna, enn um Hakon jarl þegir hann, hvad lengi hann haffi regerad, og þarmed er sa reikningur perturberadur, so mann kann echi sia aff honum, a hvoriu ari Island var christnad; því verd jeg aff þeims. 123litla Iractal jeg sendi ydur um þessa materiam ad expungera Snorra, þar jeg sel hann og Langfedgatal at færa annum natalem Pulchricomi thil 860. Nu þycher mer ydar meining langtum oliklegri enn Compendiorum, al fra vorinu, þa er isar leislu, lil midis velrar schylldi Haraldur hafa unnid all þeLla bædi heima och i Þrandheimi, och er liklegra um veturinn muni echerl strid hafa verid, sem vanalegt er, och schal þella all snart vera giort a halfu ari eda þar um. Þer segid: þa færdest strid med impetu, sem nu færast med consiliis. Tid villdi til at utrusta sig, lid al passa uppa occasiones, altid hefter folch verid thil, altid forstand i soddann hlutum, sem natturann sialff geffur; tid urdu speidarar al haffa eda forrædarar sem Griotgardur, broder Sigurþar jarls, at passa uppa leiglighed, þa upa ovart atti al koma, tid urdu þeir at haffa, sem alierudu sig lil samans. Ydur þycher þad elevera fidem, at þad talar um attunda dag jola, og seigid jol haffi echi halldiz nema einn dag, Hoku nott; þriar nætur seger Snorri in Hacone Adalsteni alumno. Enn aff Sti. Olaffs sogu synasl jolinn haffa stadit viku, þar hann talar um, at hofudblot schylldi halldast al Uppsolum at goe, og blota lil fridar og sigurs kongi sinum, þa schyldi och almenniligt þing vera, þar var og markadur og mikil kaupstefna og stod viku. Her synast jolinn ad describerast, kunne þar firir vel al reiknast attundi dagur fra joladegi; eche heffur so stor umbuningur thil jola och samburdar öl verid giort fyrer eina nott schuld eda tvær. Buchananus libr. 5. seger lempore Arthuri haffve jolenn verid tvi lengd og þri lengd hia þeim riku. Prolegomena¹ styrkia Compendia, þar þau segia, at elfter Haraldur hafi eignasl all riki sudur thil Gautelffar (Snorri seiger Raumelffar), þa fiech hann Gidu aff Hordalandi, enn hon mælti þad thil, hann schylldi vinna allann Noreg (veit jeg 2. cap. OlaffTr. s. seger hann haffi unnid allann Noreg, þa hann lok hana, sem er oliklegt, því hann continueradi echi amoris impetum i tiu aar). Sama prolegomena seigia Haraldur haffi verid mehr enn tviogur, þa hann vard monarcha. Ydur joycher og þad otruanlegt i Compendiis, at Haraldur schylldi haffa geffid hertuga Guthorme so storar gaffur, sem þo Eigla samfncher — och neffnir til Hringariki, Agder og Vestfold, og alt þad riki, er atti Halfdan svarti, fader hans. Och því er þad oliklegra enn þal stora riki, s. 124sem Sverrir k[onun]gr gaff Eirike brodur sinum eda Philippo jarle Byrgissyne systursyne sinom, eff hann nohurntima var þad? Enn þo nochud sie fabuleux i Compendiis och mote odrum, þa kann þar firir eigi þad, sem likligt er, ad casserast, eda bochinn ad improberast, meir enn Snorri Sturluson, firir þad hann setur fabulam um Selland nær i uphaffvi bokarinnar. Sva er nu fullsvarad upa epocham Islandiæ primitus cultæ, því alia þa farraginem traditionum, sem þer i ydar schriffit innfærid, achta jeg eche mot þeim synchronismo, sem Ari færir, og i þeirri confidantz bid jeg ydur at umbreita chronologiam in Orcadibus soleidis i cap. 3, at þar se sett Haraldur haffi had Hafurs fiardar orrosto a° 872, setied þer 875, og þar jeg set Rognvald Mæra jarl receptum in militiam a° 863, setied 866; enn þar jeg set hann haffi brent Vemund Camban inne a° 865, villdud þer setia 867 aut forte 68, því madur veit echi, a hveriom tima vetrarins þad schede; och cap. 5 »Certe Audur infra annum Xti 840 nasci non potuit, si filius ejus Thorsteinus circa annum 877 in perdomanda Scotia occupatus fuisset«, pro 877 repone 880, því um þad bil heffur Sigurdur jarl fengid Örkneyiar. Vilie þer echi fallast a fiessa chronologiam, vil jeg infæra ydar meining og argumenta i mina bok; kunnid þer at gera mer sama, kann þa lector at trua, liveriu honum þycher lykliga. Eitt ars verk var Nordmæri og Raumsdalur, annars ars Sunnmæri og Fjorder. Eche eru jiella meiri tveggia ara verk enn at vinna Hringariki og Heidmorcli, Gudbrandzdali og Hadaland, Jpotn, Raumarike og alla nyrdri Vingulmorch, sem allt var rebellischt. Enn þad ydur þycher likligast, at þau 3 aar eige at setiast bak i alldur Haraldz, so hann schule deyia a° 935, þycher mer allra oliklegast, því echi kunne Ari sva mikid at errera i intervallo milli logsogn Rafns og dauda Haraldz. Þer spyried mig, hvor absurda þar verda aff, þo þer setied elfter Ara, at Haraldur se fæddur a° 852. R[espondeo]: þau at madur villist umm eitt vist aar, sem anhrörer maximi momenti res, genesis monarchiæ Norvagiæ og coloniarum Islandiæ, sem vær kunnun at haffa certa, og vær vitum, at mestu menn haffa insuderat at na natalem Romæ og illustrium aliarum urbium, hvar aff astrologi inqvirera i þeirra fata, og undrar mig Mag. Þordur, vir mathematicus, schriffar i Landnamu echi ride a einu aari Islandz byggingar. Enn at byggia uppa Ara fundament um proportionem logsagnar Rafns vid dauda Haralds og subvertera þad i samas. 125effni, se eg echi kunna standast. A° 930 seger hann vard Hraffn lögmadr, einum eda tveimur vetrum sidar do Haraldur; skal hann nu haffa daid 935, þa ruinerast su hypothesis. Afftur seger hann Haraldur yrde 80 aara; takid þau aff 935, þa er hann faeddur 855. Vilied þer byggia uppa hans fundamenta i einu, verdi þer og i odru, þegar madr echi kann at koma því einu med odru so saman, at illustreris veritas. Efxempli] gfratia]: Hvar aff vitid þer, at Ari setur Harald fæddan a° 852? Þer svarid: aff logsogn Hrafns, því hann do tveimur vetrum þar effter, nembliq a° 932. Þa madr numererar nu thil baka, þa verdur þad so, enn echi odruvis; enn þer concederid honum og þad, ad Haraldur haffi lilfad tantum 80. Nu vilied þer echi þad, enn mutuerid þriu aff hinum odrum og setid þau til baka, þa kunnid þer echi at segia, at þer seqverit Ara i neinu þessu. Nog er schriffad um þessi fundamenta; nu schal svara ydur, þer segist eche finna i Landnamu þad jeg schriffa, at Haraldur se daudur a° 931, eda hvad lengi hann hefur regerad, eche helldur nochra annales fyrer utann þa, sem eru bak i þeirri þrychtu norschu Chronicu, sem lata Harald vera fæddann a° 849. Thil beggia svarast i genere, at jeg hefi colligerad þad aff hypothesisibus og eigi literis eda verbis. Landnama seger Island se bygt a° 874, sio ar effter Ingolfur for fyrst at leita þess, enn þad var a siotta ari rikis Haraldz, þad verdur a« 867. Er þa Haraldur kominn thil regieringar, sem Mag. Þordur rett observerar, a° 861. Hie agnosco Arii hypothesisin, at þelta er reiknat fra a° 931, sem hann schyldi deyia, og eru einginn þriu aar logd hier thil, því þetta er hans sextanda alldurs aar, og verdur hann þa fæddur 851, og verdur so Haraldur echi meir enn 80 ara. Nu stod i Flateyiar annalum, sem þer þo haffid corrigerad, nativitas

Haraldi sell thil annum 869; norscha chronican frnyhta og Svanningius haffa þad seqverad, enn þar er eche annad fundament til, enn þeir haffa præponerat hans aldri þau þriu aar, sem adrer auka alldur bans, og fylgt posteriori Ara calculo, at Haraldur haffi daid anno 932; enn þo joessir seu echi verdir at svara til, þo sidan þeir verserast in omnium manibus, ma jeg þo denudera þad fundament, hvar upa jeg meina þeir stande. Enn Snorra expugnera [sål.] jeg, því aff honum sialfum linn jeg einginn fundament, nema madur taki vissar hypotheses aff odrum, so sem aff christnibodi Islandz, og þo annarra calculo um Hakonar jarls tid. Nu ætla jeg alldri meir at schriffa ums. 126þetta thema, því jeg bliff fast vid mina meining, nema jeg fai fra ydur önnur vichtugri argumenta enn þessara authorum variorum consensum¹, sem eirn hefur schrifad effter odrum; þad er echi til annars enn spilla tima og papir. Eilt vichtugt argument er betra enn margar þaginæ aff þeirra autoritate; fundamenta þeirra gomlu kunna echi vera onnur enn þeir haffa halldit Otto 2us kristnadi Danmorch, og reiknad þar fra, sem þer aff þessu copie² in limine aff 23. 8br. siaid.

Nu thil Færeyia. Hvad kunne jeg annad vita, enn at þer slengdud anno 91 cum sequentibus, þar jeg heffi kun solum Cod. Flfateyensem] at ganga effter, sem setur vetur fyrir sumar. Jeg þacha ydur þa underretning och helld med ydur þar uti, og nær þer vilied Sigmundur se fæddur og Haraldur grafeldur drepinn, livort sem þer vilied admittera annum 75 eda 76, læt jeg ydur nu rada, þar jeg fell ydur by, at Olafur Tryggvason hafi alldri verid med at christna Danmork, echi heldur Otto 3us christnad liana, echi Hakon jarl moti honum stridt, mens Ottoni Secundo; tvila och sva um, livort hann heffur vegna christne bodsins heriad a Danmork. Verdur mer allt hægra um, þa jeg recedera i þessu og morgu odru fra vorum kollum. Þegar jeg braut minn heila mest i þessu, trudi jeg þeim sem nyu neti, því jeg hafde echi examinerad þa sem nu; nu þechi jeg þa nochud betur, og schal trua því, sem mer þicher truanlegt. Segia schal jeg þeirra meiningu, þar hun er þess verd, enn sialfur schriffa historiuna, effter því sem jeg finn sannast, og citera authores, spari gud mig þar vid. Þad eina er versta, at Olaffs Tryggvasonar saga med ollum synum fabulis er kominn i þrych, sem alldri schylldi vera, því þad er kun til at derogera antiqvitatunum. Fynst och i norschu clironicu þeirri þrychtu in exeoticis, sem er a moti odrum, so sem um Mathilde, konu Vilhialms Bastardz, sem hann atti at drepa med sporum, og var þo sidan kronud i Englandi; enn efftir því þetta er þrycht, þori jeg valla at ganga relationes fyrir by. Nu fari þer at bevisa, at Jomsvikinga bardagi haffi stadid a° 994. Þar er ydur Olaffs Tryggvasonar saga i Flateyiarbok directe contra, sem seger Hakon haffvi um vorit effter Jomsvikinga bardaga (sem stod um vetrinn effter jol) sent Þorer klacha vestur um haff, sama vor haffi Haraldurs. 127grænschi farid til Svíþiodar og verid brendur, þorer klacha lengid tidindin at vita, fyrr enn hann for vestr, og þa hann þar kom, komid schiolt i tal vid Ola (echi sem þer meinid um eill aar, i þeirri insinuation þier vilied noch halda med þeim inoribus, sem þa voru i stridi, ad þad schede med furore, enn echi med consiliis sem nu, en gleimid]þeim more, al insinuation og opvartning var þa eigi i bruki sem nu, enn aller hoffdu access), og strax hann var buinn, sigldi hann alf Irlandi, kom thil Þrandheims seint, því jakar voru a anne, sem Hakon jarl hratt hestinum uti. A einu ari synis þetta vera scheid. Stendur og, at Olaffur helgi var fæddur sama sumar, þetta er nu annus 9.5. A° 1030 do hann, halffertugur vard hann, och þetla confirinerar Snorra locus, sem þer sialffer citerid. Þad sama sumar, sem Jomsvikinga bardagi stod adur um vetrinn, var brendur Haraldur grænschi anno 995; um vetrinn stod bardaginn 95, um sumarid var Haraldur brendur. Nu kemur fram locus ydar um Sti. Olafs sogu Vormii »enn einum velri sidarr enn Haraldur grenschi tell, toku þrænder aff liffi Hakon jarl, en var Olaffur Tryggvason til kongs tekinn«, þad schil jeg »vetrinum elfter«, því þad heffer scheid effter vetur nætur. So hliodar och locus i minne Sti. Olaffs sogu membranea, þar hun talar um Sigride storrada, al hun villdi visa smakongum aff odrum londum at fara at bidia sin. »Enn þann vetur annann atti Hakon jarl orrustu vid Jomsvikinga a Hiorunga vage«; þa vill þad sva schiliast, sem Hakon jarl haffi barist vid Jomsvikinga tveimur vetrum fyrr enn Haraldur var brendur, enn þad er a moti olluin ödrum, því kann madr þad echi al seqvera, och hitt echi meir enn jjetla, enn þo vil jeg halda þetta se rangt schriffad og eigi at standa »enn þann vetr adur atli Hakon jarl orrosto etc.« Enn at hann forundrar sig, at jeg concludera, at Augmundur dittur hali komid thil Noreg a° 96, schil jeg eche. Þer sialfir halldid med mer, at Olafur Tryggvason kom til regeringar a° 995. Enn echi var þad fyrri enn seint um haustid eda ondverdan vetur, jja jakaför voru i anne, enn so thil ars drogu echi schip a milli Islandz og Noregs fram og til baka, og Gunnar helmingur sagdi Hallvardur heti nu Hallvardur hals, alf sare sem hann fech a halsinn i fyrra vetur, því helfur]þetta verid effter veturnætur, enn enginn sigling haffi ordid fra Islandi um vetrinn, sidann Hakon jarl var drepinn, thil um varid a° 96 hann [d. v. s. Ögm. d.] kom fra Islandi; um haustid kom Hallfredur. Enn hvad annalars. 128extraherader effter Jomsvikinga sogu segia, achta jeg litils. Nu er at svara uppa æram Sti. Olafs. Ydur synist hann haffa dregid thil Noregs, sva sem varir setia, anno 1014, se þa komin afftur fra Franchariki med Adalradi konge, og hafi honum aukist diorfung þar uti, ad Eirikur jarl synist þa haffa daid, effter því sem Emmæ encomiastes setie hann undir þessu are a medal annara Knuts soldata, enn eigi, sem jeg schriffa, a° 1016. R.: Emmæ encomiastes nefni hann i tveim stodum, fyrst effter strid at Scorastein, enn þad refererar Dunelmensis og Bromton til annum 1016, sidan effter Knutur var ordinn kongur, og hann hafi latit Eirich sla hofudid aff Edric striona. Dunelmensis seger þad scheid in die nativitatis Domini a° 1017 exitu anni aut forte initio sequentis, því inarger reiknudu annum þar fra; enn a sama aari 17 seiger hann hvad provincia Eiriki jarli var gefinn a Englandi. Consentit Bromton in anno mortis Edrici. Haffi nu Sti. Olaffur echi farid thil Nor[egs] fyrr enn efftir dauda Eiriks, sem vorir och so consentera, vill þad echi verda fvrr enn anno 1018, og þa heffur Adamus Bremensis reiknad hans 12 regerings aar thil hans dauda dags; enn hvar verdur þa Sigvatz visa. Þvi bid eg ydur þetta betur at effter sia. Þad þer schriffid um conversionem Daniæ ad Christianam religionem, er allt fuse infært i mina bok, enn vill vel effter siast, nu fæ eg eigi stundir at giora þar vid. So er nu svarad uppa allt ydar breff, so vidt collation vid kemur, enn marger postar eru i minum brefum, sem einginn svar er fult uppa, enn corre- spondentzen eru þo þar fyrir giord, at

bader schulu svara; jeg er vanur at extrahera a litid blad alia ydar posta, þess lettara kann eg svara; giorid þer lika sva. Þad kemst alldri heim, at Hakon jarl haffi verid 13 ar statholder Haralds Gormssonar, þo madr setie hann haffve verid med at forsvara Danavirche, þa Otto 2us vann þad, enn þad er þo med soddan consensu sett hia ollum voriim. Enn þa engelscha och schotscha, sem sege at Sancti Olaffur haffi fylgt Sveine, villdi jeg giarnann vita, oc þau loca upschriффad fa. Hvad Vilhelmus Gemeticensis¹ heffur, veit jeg, lib. 5. cap. 8, enn þad er, at hann þienti Knuti, enn þad engelscher, sem jeg heffi lesid, tala um Anlaff, þad er Olaffur Tryggvason, sem fyrst heffur fylgt Sveine, sem noch er innfært i mina bok. Enn þad Buchananus schriффar lib. 6. i Mel-s. 129columbo 2do, veit jeg echi, hvort jeg a at aplicera S. Olafi, þvi þad synist, sem sa Olaffur væri drepenn i þvi stridi, og at þetta schede i uphaffe regeringar Melcolumbi, sem tok til at regera a° 1003, enn þa var Sti. Olafur 8 ara gamall. Þad kunne lika so snart at vera einn aff nesia kongum med sama naffni. Hvad þer halldid um, hvoria tru Hrolffs kraka saga och Ragnars lodbrokar saga meritera, och schule vera fabulæ, kann jeg eche at consentera, utann þad at þær seu ychtar. I genealogia regum Daniæ Langfedgatale stendur Rolfur krake, i norschu chronicu citerast hann, og hann hafi gifft sig med sina eiginn dottur; fabula Eddæ er tekinn aff honum, og þad aff nochru effni, frvi er hann echi at expungera aff albo regum Daniæ; i Saxonis tid er og alkunnugt um hann. Hvor sa Gvalterus er, sem heffur schriффad hans. historiu, veit jeg eche, enn Alexandri Magni vitam, sem þer haffid, vildud þer conferera med Gvalterum Hemlingtonum¹, sem liffdi circa annum 1050, þvi hann segist haffa schriффad Alexandri Magni sogu 5 libris, þo adrer leggi hana til Radulfo de S. Albano², enn var Gvalterus aparis synist at vera annadhvart Gvalterus de Constantiis³ eda snarara Gvalterus Mapes, Giraldo Cambriensi synchronus⁴. Echi kann jeg helldur at fellast vid, at Sigurdur Faffnisbani, Brynhildur Budladottir haffi eche thil verid. Vissi Haraldur kongur hardradi aff honum at segia, og befalade Þiodolfe at agera þa comedie. Su saga, sem vær þar um hofum, er vissuliga a seinustu seculis schriффud och tekinn or Sæmundar Eddu, þvi er echi at undra, þott visur och still finnist eche þar effter gomlum stil. Þo kann nochud at vera thil um effnid, þo se eg hun er allt confunderud med þa konga, sem firir Gaungu Hrolfs tid heriudu a Franchariki, þvi þeir voru langt seirna. Sama er at segia um Rolffs kraka sogu. Hun er sett annathvort ut aff latinu eda engelschu, effter þvi sem Mjeistari] Valter heffur saman schriффad, þvi er þar echi at vænta stil ne visna art; kann þo eche at cassera öllu þessu. Nu þacha jeg firir þetta lengi effter langada breff aff 30. januarii, sem jeg nu heffi svarad uppa; jeg fech þad 14. hujus, enn þad þer vænist haffa sendt thil Helsingör, heffi jeg alldri fengid, och echert sidann. Fornem og aff þessu, ads. 130hann hefur echi fengid þad seirna, sem var lagt i rentschriффara Peder Rasmussjens] convert, echi þad Her Hendrich Rosenkilde ellegar Madtz Holm foged paa Jederen atte at bestilla, þvi sende jeg nu copie aff þeim, bid þo villdud effter forscha hia Peder Rasmuss[en], þvi þad er mer schade, haffi hann eche fengid þad breff. Sidann jeg schriффade þad seinasta aff 13. 10br., hvar aff her er copie, schriффade jeg ydur thil þann 11. jan. og 28. ejusdem, þa jeg schriффade Moth thil og holt and um correspondentzen, och atte Her Hendrich Rosenkilde at recommendera þad thil post forvalter Gröner, hvar uppa jeg vænti dagliga svar fra ydur, pvi þad gech fra Stavanger d. 3. febr. Seinast schriффade jeg ydur thil þann 6. hujus, franqverad thil Kiobenhaffn, var og sent thil Her Hendrich at giora convert um; þar inni var minnar konu ratification uppa þad glatada breff i cancelienu; hun var þa miog siuk, enn er nu, gud veri loff, betrad; þer munu þo giora ydar besta par um. Þer schriффid mer alldri thil, hvor breff þer haffid fengid. Um Orcaes fra Vorm bid eg ydur at giora þad besta, og han villd[i] concedera adrer mætti censurera þar yfir, kys eg þar hellst til Doctor Caspar Bartholin. Bækur, sem mer mest aliggur, bid jeg ydur firir mig at kaupa, þa bibliotechid blifur auctionerad, og bioda sialfir yfir adra; þau bogud grischu ord mundu betur schiliast aff descriptione urbis Constantinopolis, eff hun er at fa, sem hon var i þa daga, þar aff kynne og siast porta triumphalis Gullvarta oc Lactiarn og ordit midhæffi, eff madur effter seer, hvad vachtinne var svarad uppa grischu, enn aff conjecturis; villdi jeg þvi giarnan fa þessa authores Thomam Valfinghan [d. v. s. Walsingham], Rogerium Hovedenum¹ Varæum, Mathiam Parisium², Gvilhelmum Malmusburiensem, Gvil. Nevbrigensem, Abbatem Urspergenssem³, Albertum Stadensem, Helmoldum, Hectorem Boetium⁴, og hann vil jeg hafa, ef hann er at fa. Enn þycher ydur jeg echi þurfa alla þessa, þa siaid þer fyrir þvi, og latid mig fa þa, sem ydur þycher mer mest aliggia, Historiam Flandriæ einhvors gods authoris, og þeirra landa, sem i þeirri norschu historiui framkoma. Undur er, eff einginn aff sponschum scribentum heffur annoterad um Gallicu Ulff og Sigurd Jorsalafara, þa hann tok Lisibon inn. Alcassa finn jeg echi hvar liggur. Hvad halflests. 131gulls er firir padreims leikenn, i Knitlinga sogu? Stendur i Sigurdar Jorsalafars vita 6 schippund gulls, jeg meina þeir haffi so verterad talenta. Margret yfircussari stendur þar og, þad heffur hann utilucht, sem hefur giort þa donschu version; jeg meina þad ord koine aff cours og se archipirata, hvar thil Crantius, Metropolis libr. 7. cap. 17, og Bromton in Richardo I. Angliæ rege pag. 1269 gefur mer anleding. Enn at sa raufari haffi att dottur Vilhelmi kongs i Siciley, finn jeg hvorgi, bid ydur þar fyrir allt þetta at effter sia hia rerum Sicularum scriptoribus; vorir, þar sem i odru galder, segia Rodgeir Sicileyar kong öngvann son at haffa att, þar þo allir jata hann ætti Vilhelmum malum, sumir og Rogerium 3tium ducem Apuliæ. Rogerii primi, Siciliæ, Calabriæ, Apuliæ regis historiam heffur schriффad Alexander¹, Celsini cænobii monachus et abbas, qvatuor libris, eorum temporum æqvalis, findis i tertio tomo scriptorum, qvi Hispaniam illustrarunt. þa græcos scriptores Cedrenum, Curapalatem, Nicetam², Zonoram latine translotos aut græco latinos, og eff nochur illius temporis statum aulæ et descriptionem urbis hefur schriффad, Vilhelmum etiam Tyrium³ et Gesta Dei per Francos⁴ væri gott at haffa, enn vel giordud þer, eff þer effter siaid fyrst, hvad þessir villa kosta, og lata mig þad vita, og hvorium aff þessum ydur synist mer liggia mest a; lika man jeg ydar consilium um Camdenum i folio med tabulis, enn þer sogdud jeg schylldi byda ydar raðlagninga. Nochra aff þessum bestillta jeg i fyrra med einum Bergens schipherra, sem sidann

gaff and at vera a heimreisunne utplundradur og hans kista upptekinn aff caper; þori því echi til þeirra tidara i þessu thilstandi. Hvad mausur er firir tre, bid jeg ydur betur effter sia; jeg meina Arngrimur in sua Gronlandia haffve það echi vel assequerad. Holmgard seger Rudbeccius tabulæ geographicæ kalle Kolmogori og Archangel, nafnid er likt, situs olikur. Aldeigu borg setur hann innann firir botninn a sinu Finnico, vid sydri qvisl a anne, sem rennur i Ladoga lacum; eche oliklegt. Bref til Monsr. þordar underretningar sendast, kann hann þar aff sia rettlæti fodur sins. Stæstu þoch firir Inga þatt, enn mikid er, ad eche fæst heill, nema nochud se effter, og munuds. 132per og lata mig hann fa, þo er hann echi sa sami sem i norschu chronicu er innfærdur, og er undur hann hvorge er at fa, sem er slæm lacuna i þa norschu chronicu. Gvendar sogu sendid þer til baka, enn hefdid betur giort, hefdid þer latid schrifu það, sem thil baka vantar. Jeg sendi ydur copie aff því jeg schriffade Moth thil ydur angangandi. Nu manud þer vid þenarana varta hans bescheins um það, komist og at, hvorninn hann upptekur, at jeg amalga um copie aff panta breffinu uppa Örkneyiar, því eff originalinn er til stede, þa meina jeg þær ennu, og serdeillis vid þessar conjuncturur og vid occasion, þa bokinn er utgenginn, kunne at innleisast. Echi er þat satt, sem Camdenus schriffar, qvod Christianus Danus a° 1472, pacta pecunia, omne jus suum in Scotum transtulerit, því eche gaff hann innlosings rettinn burt; lika errerar hann i anno. Þad er mer kiært, at þer faid bibliotechit a nyu kyrchiu under hendurnar, enn vita mætta eg med hvorri condition, og hvort þer verdit bibliothecarius. Doctor Cosmus Bornemann¹ haffde það firir nochrum arum; villdi og vita, hvad laun þer hafid þar firir, og hvar þer þau faid. Mikid lengist jeg nu effter svari fra ydur, at jeg kunne vita, hvort Mouth affslær correspondentzid eda eche. Nu man fyrst mitt breff aff 6. martii vera komid thil ydar, og manod þer giora ydar besta. Giarnann vilda jeg og vita, hvornenn su conditio er, sem þer hafid i Borrichii collegio. Eff þer yrddid antiqvarius, þa megid þer og sia ydur vel fyrir, ad þer kunnid at na ydar gage hia vissum monnum. Visse jeg her nochud at forpachta, sem echi væri stort, schylldi jeg hallda an þar um, so kynne jeg at trecha mitt salarium þar og borga ydur ydar; jeg vil spyria mig fyrir. Um Nordur aa giorid þer ydar besta, sra. Sigurdr mundi kaupa liana, eff hann lifdi, er og vel, eff Solvor kauper. Um Asgeir veit jeg eche, hvad aff verdur; thil at vera stiftschriffari i Nor[egi] þenar hann best; nædi minn magur annari condition, þa kann vera hann uppleti þa thil Asgeirs, enn madr veit, hvad vanscheligt það er nu um stund at fa pladz; þo kann mann echi vita, hvad forandring schee kann; þo veit eg her öngva. — Nu i dag schriffum vid þann fyrsta april, og er jeg nu þreittur a þessari brefaschriff. Hvad Arngrimur hefir hafft firir ser, þar hann seger i Gialdz þætti is. 133Crymogæa, at 8 merkur gullz seu 180 rixd., veit jeg eche¹. I cap. 17. Orcadum er þetta ad corrigera: Egill de Aurlandia, Morkinscinna Forlandia; Scoptius de Giscio, Thorbergi Arnini pronepos, Erlingi Scialgii de Solio abnepos, restitue: Thorbergi Arnini nepos, Erlingi pronepos; de Kalio eodem cap.: ægre id rex primo credere, ægrius etiam fidem suam, spemqve de illis susceptam, malo conceptam. Hine Hibernia illinc Scotia excur- sionibus, pari populatione interjacentes, Monam usqve vastatæ, addendum: ipsa qvoqve cum ajacentibus expugnata. Cap. 18. traditur Sigurdum Hierosolymipetam magnas res in Hispania, Affrica, Majorca gessisse, deme Affrica, nunquam n. ibi fuit, et pro Majorca restitue insulisqve Balearibus. Jeg fech eche svar uppa þetta: ad giora stragolf um vetr sem um sumar; hvad leidslu drychiur eru; Kalfá næst Odense i Fin, þegar farid er fra Medelfarsunde; jeg see echi þeir kunna at fara yfir hana, þegar þeir fara thil Sanct Knudz i Odense.

Arne Magnusson. II, 1.

9

9*

Nu fornem jeg, at capitain Michel vill flytia her upp og schal vera under veigs, veit því echi, til hvors jeg a þessi breff ad interessera; einginn svor fylgia upa correspondentzen; fornem tollrinn a at forpachtaz bædi yfir Danmorch oc Norge, kannschee fogderierne verde og forpochtud; veit eigi, hvad nu verdur bestandigt.

Riddarar heyri jeg marger verda, og er mer kiært Moth se eirn af þeim, og ober rentem. geheime raad². Enn þer munud heira til, hvort correspondentzet bevilgiaz, og lata mig vita svar. Nu jeg schriffa þetta, kemur fra Kiobenhaffn, heffur leigid þar heilt aar, Her Jonas Schanche³, alkunnugur capitain Michel. Undrar mig þer echi schriffid mer thil. Þad sier eche vel ut med correspondentzid, sidan jeg echi fæ breff fra ydur med postinum; því hefdi það verid bevilgiad, þa hefdi það strax scheed, eda það verdur alldri. Verid so goder og heyrid til hia Jacob Soffrenss[en], hvort nocliud får er firir reduction i minu officio, jeg meina það gange mig echi and, item um mina caution fra Breddal⁴, sem hann hefur loffad mer. Sidan capitain Michel kemur upp og jeg trui echi þesse breff nai honum, sende jeg copie aff biskups Jons breiffve til min med ydur schrifad, og hans egen revers i moti minni fordringu, það hafi þer sialfer seed, meira þychist jeg eigi þurfa at senda, þar þettas. 134er anægjanlegt, þo gaf hann mer handschriff i Helsingör uppa 300 rd.; hefdi jeg verid honum nochud schyldugur, hefdi þat afkortast. Nu jeg schriffa þetta, kemur commercraad Tör Mohlen affturreka hingad thil min, med tollaranum fra Bergen og comendantinum sama stadar; hann liggur her, og vachta uppa vind; komu inn afftur at heimta ydar breff; enn sidan capitain Michel er dagliga væntandis, þori jeg echi ad aderssera breffinn thil hans, vildi oscha hann hefdi fengid ydur bædi Brochenhuusis revers och biceps thil vidara recommendation. Þar sem Sverris saga effter norschre chronicu och Hakonar gamla er ad fa, vilie hann lata mig vita, su i norschu chronicu þrychtu stendur, er med storu defecti och eche halff, villdi giarnann haffa þær allar. Villdud þer komast at, hvort foged- erierne yrde forpochtud, væri vel; bliff jeg vid mitt charge, kann jeg at forpachta nochrar schibreider, og þa, ef bevilgiast, borga bædi mer og ydur, eff þer faid

Torfæus, Thormod, *Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)*,

antiquarii charge og ind- visning thil min; þetta so hia ydur sialfum etc.

Um zignetid bid eg ydur at þenchia, jeg vil haffa tvo stor, lika sem þer hafid latid gera ydur, og setia mitt voben (biorn) i annann enda, enn i annan mitt naffn sem a því fyrra, og lata bapa endana vera vel vida, adieu.